принятии прогрессивных тенденций. Анализ такого развития приводит к пониманию того, что формирование ценностей в обществе всегда связано с историческим развитием, а все эти процессы в обществе находят свое отражение в культурной сфере.

Ключевые слова: *музыкальное образование, содержание и формы подготовки, преподаватели фортепиано.*

Teteriuk-Kinch Y. S. Conceptual approaches to content and forms of preparation future teacher's fortepian in the Slovak Republic.

The article examines the requirements for the training of future teachers of piano in the Slovak Republic. The content and form of training and their key points are analyzed in detail. The characteristic of preparation of bachelors, masters and doctoral students of musical educational institutions of Slovakia is given.

This article opened a series of questions related to the study of the approaches of Slovak scholars to the formation of a set of requirements, the modelling of the content of training in academies and conservatories and outline its key components.

The training of specialists is considered as the need of the society in the established system of knowledge, skills, skills, professional qualities of the future specialist, which is formed during the learning process.

The modern system of vocational training of Slovak pianists is based on the ideas and traditions that were initiated and inherited from the Czechoslovak system of professional music education, and recently, in the process of interaction of various foreign piano schools, enriched with new ideas. An analysis of the content and forms of training for future piano teachers in the Slovak Republic in the second half of the 20th century at the beginning of the 21st century allows us to conclude on the evolutionary trend of this process and the adoption of progressive tendencies in it. An analysis of this development leads to an understanding that the formation of values in society is always associated with historical development and all these processes in society are reflected in the cultural sphere.

Key words: *musical education, content and forms of preparation, teachers of piano.*

УДК 373.2.011.3-051:17.022.1
DOI https://doi.org/10.31392/2311-5491/2019-68.48

Трофаїла Н. Д.

ПРОФЕСІЙНИЙ ІМІДЖ ВИХОВАТЕЛЯ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Здійснено аналіз тлумачення понять "імідж" і "педагогічний імідж", розглянуто сутність професійного педагогічного іміджу, іміджу вихователя закладу дошкільної освіти. Розкрито структурні компоненти професійного іміджу вихователя дошкільного навчального закладу та їх взаємозв'язок. Доведено що, формування іміджу – тривалий і складний процес, успішність якого залежить від умов і технологій формування іміджу, з точки зору педагогіки, імідж – цілеспрямовано сформований, інтегральний образ, зумовлений відповідністю внутрішніх і зовнішніх якостей суб'єкта, призначений забезпечити гармонійний взаємовплив цього суб'єкта з навколишнім світом. Будучи системою взаємопов'язувальних характеристик фахівця, імідж стає засобом вирішення особистих і професійних проблем. Надбання вихователя професійного іміджу становить суттєву особистісну і професійну характеристику людини, має глибокий практичний зміст. На основі проведеного аналізу поняття "імідж" у статті описано основні вимоги до позитивного професійного іміджу майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти.

Ключові слова: *імідж, професійний імідж, педагогічний імідж, вихователь закладу дошкільної світи.*

Сучасне суспільство одним із найважливіших чинників прогресу та конкурентоспроможності країн на світовому ринку визнає вищу освіту, котра дозволяє формувати найпотужніший ресурс – освічених фахівців. Якість їх освіченості визначається не лише обсягом отриманих у процесі професійної підготовки знань, але й параметрами особистісного, світоглядного, громадянського розвитку, здатністю до творчої самореалізації у багатогранній та мінливій соціокультурній ситуації.

Зважаючи на це, постає проблема підготовки вихователів нової генерації, які поряд із переданням своїм вихованцям знань, умінь і навичок, розвитком особистості дитини були здатними до систематичної роботи над собою, могли адаптуватися до соціальних змін, не втрачаючи при цьому своєї індивідуальності та професійної майстерності. Цьому значно допомагає вдало створений позитивний імідж вихователя, який для фахівців, що працюють у системі освіти, стає важливою якістю і є одним із показників професіоналізму.

Дослідженню проблеми іміджу присвячено роботи зарубіжних учених П. Берда, Л. Брауна, Ф. Тейлора, А. Файоля. Проблема формування іміджу також знайшла відображення в багатьох роботах сучасних науковців, зокрема М. Апраксіна, В. Беніна, О. Бекетова, Л. Волович, О. Газмана, Н. Гузій, В. Горчакова, П. Гуревич, Л. Жарикова, О. Калюжного, Ф. Кузіна, Г. Почепцова, Г. Сагач, В. Сластьоніна, Л. Соколової, В. Шепеля, В. Черепанової, І. Щуркової та інших. Сутність професійного іміджу фахівця та особливості його ефективної самопрезентації розглядали І. Альохін, В. Бебік, Ф. Кузін, Д. Френсіс. Проблеми формування іміджу педагогів вивчали О. Бекетов, Л. Жаріков, Т. Зеленська, А. Калюжний, Г. Почепцов. Окремі аспекти створення професійно-педагогічного іміджу викладача вищої школи розробляли Н. Гузій, О. Ковальова, А. Морозов, І. Ханіна.

Метою статті є узагальнення дійсного уявлення про імідж вихователів закладів дошкільної освіти. Важливим є обґрунтування необхідності створення правильного, позитивного іміджу для майбутнього вихователя.

Доцільний, адекватний імідж абсолютно необхідний для будь-якого виду діяльності. Імідж перебуває у низці таких понять, як рейтинг, репутація, популярність, престиж, авторитет. Поняття “імідж” сьогодні є широко розповсюдженим і трапляється майже у всіх мовних культурах світу.

Із точки зору педагогіки, імідж – цілеспрямовано сформований, інтегральний образ, зумовлений відповідністю внутрішніх і зовнішніх якостей суб’єкта, призначений забезпечити гармонійний взаємовплив цього суб’єкта з навколишнім світом. Будучи системою взаємопов’язувальних характеристик фахівця, імідж стає засобом вирішення особистих і професійних проблем.

Наявність професійного іміджу є необхідною умовою, яка дозволяє вихователеві показати себе дітям як професіонала, водночас не нівелюючи його людську індивідуальність.

А. Панасюк розглядає імідж, як “результат сприйняття людьми деяких характеристик об’єкта, внаслідок чого в психіці кожного з них формується образ цього об’єкта, який ними оцінюється, що призводить до формування погляду, ставлення”.

А. Калюжний, пропонує розглядати імідж як “стереотип образу педагога в уявленні учнів, колег і соціального оточення”, “символічний образ суб’єкта, який створюється в процесі взаємодії педагога з учасниками педагогічного процесу” [3, с. 32–33].

На думку В. Шепель, імідж це “вигляд, тобто та форма життєвого прояву людини, завдяки якій “на люди” виставляються сильнодіючі особистісно-ділові характеристики” [8].

У процесі побудови іміджу В. Шепель та інші вчені виділяють такі важливі етапи:

І етап – вивчення особистісних характеристик, якостей, складання “Я-концепції” за допомогою тестів, технологій. Роботу над іміджем слід починати з формування духовних, моральних якостей, підпорядкування загальнолюдським цінностям та законам суспільного розвитку. Захоплювати може лише та особистість, яка спирається на загальнолюдські гідності та достоїнства. На цьому етапі відбувається збір інформації про ідеальний образ, який обрали у якості еталону в процесі іміджування.

ІІ етап – підбір характеристик, які відповідають роду або виду професійної діяльності. Якщо формується імідж керівника, то підбираються й культивуються якості лідера: відповідальність, дисциплінованість, організованість, інформованість, сміливість.

ІІІ етапом є робота над зовнішнім виглядом, а для цього необхідно знати своє обличчя, щоб уміло підібрати макіяж, вибрати зачіску. Визначальне значення має вироблення особистого стилю в одязі. Привабливий зовнішній вигляд, невимушені манери поведінки, гармонія у будові тіла, благородні звички та чарівна посмішка мимоволі зачаровують оточення. Це вимагає клопіткої праці над створенням себе, свого образу, відпрацювання правил поведінки.

ІV етап – робота над удосконаленням комунікативних якостей (мовлення, вміння спілкуватись, виступати перед аудиторією, незалежно від того, який імідж ми формуємо: підлеглого чи керівника). Вписувати в імідж акторські дані, якщо необхідно, розвивати уміння захоплювати аудиторію, зацікавлювати слухача, знімати напруження жартом [8].

Український психолог А. Кононенко вивчав індивідуальний імідж педагога. Він, на думку вченого, є проекцією особистості фахівця, що функціонує в процесі соціальних комунікацій, де в зашифрованому вигляді відбиті основні психічні процеси (рівень тривожності, рефлекторного копіювання, емоції тощо). Такий шифр, як зауважує дослідник, виявляє себе у вигляді символів на рівні таких елементарних зовнішніх проявів, як постава, мова, міміка, інтонації, тембр голосу тощо. А. Кононенко обстоює думку, що рівень індивідуального іміджу педагога впливає на успішність педагогічної діяльності й несе на собі відбиток змісту його особистості [5].

Українська дослідниця О. Ковальова, інтерпретує індивідуальний імідж як “емоційно забарвлений стереотип сприйняття образу вчителя у свідомості вихованців та інших людей, що суттєво відрізняють його від своїх колег” [4, с. 35].

В. Ісаченко, даючи власне визначення поняттю “імідж”, указує на певну його прагматичність. Так, учена під професійно-педагогічним іміджем розуміє “емоційно забарвлений психічний образ, який склався в масовій свідомості і має характер стереотипу, що легко трактується”. Водночас “йому притаманні значні регуляторні властивості, він суттєво впливає на пояснювальні механізми свідомості, поведінки і вибір іншої людини як учасника й споживача сфери освітніх послуг” [2].

Кожна людина створює певний образ – імідж – уявлення про людину, що складається на основі її зовнішнього вигляду, звичок, манери говорити, менталітету, вчинків при цьому імідж є найбільш ефективним поданням повідомлення, яке може обійти наявні в кожній людині різноманітні фільтри.

З усього набору характеристик людина повинна відбирати ті, які, безсумнівно, будуть позитивно оцінені оточенням.

Імідж людини – це думка про неї в групі людей унаслідок сформованого в психіці образу цієї людини, що виник унаслідок прямого контакту з цією людиною чи внаслідок отриманої про цю людину інформацію від інших людей; власне, імідж людини – це те, як вона виглядає в очах інших.

Професійна діяльність щодо створення іміджу є компонентом будь-якої професійної діяльності, пов’язаної з інтерсуб’єктною взаємодією (в професіях типу “людина-людина”, “людина-колектив”, “людина-великі

соціальні групи"), сприяючи підвищенню продуктивності основної професійної діяльності суб'єкта і поліпшенню її акмеологічних характеристик [6].

Ступінь оволодіння професійною діяльністю зі створення іміджу зумовлює ступінь професіоналізації суб'єкта у сфері основної професійної діяльності.

Імідж можна розглядати як цілісну систему, що складається з двох основних компонентів, кожен із яких є комплексним поєднанням різних елементів знань і вмінь:

– *зовнішній вигляд* (основні напрями зазначення та вибору індивідуального стилю особистості педагога, практичне застосування знань про діловий одяг, використання науки про колір);

– *внутрішній зміст* (володіння культурою педагогічного спілкування, знання основ ораторського мистецтва, опанування основами евристики, раціональна поведінка в стресових і конфліктних ситуаціях, уміння використовувати гумор у різних педагогічних ситуаціях) [4, с. 58].

Погоджуючись, зауважимо, що, дійсно, виникнення і розвиток професійного іміджу фахівця будь-якої сфери діяльності, зокрема вихователя дітей дошкільного віку, стають можливими тільки під впливом професійної діяльності, яка стає його умовою та показником.

Що стосується іміджу вихователя закладу дошкільної освіти, то М. Апраксіна розуміє його як цілеспрямоване створення візуально-аудіального образу педагога, який дозволяє найбільш вигідно й привабливо проявитися найкращим особистісно-діловим якостям фахівця [1, с. 106].

С. Попиченко дещо розширює і доповнює таке тлумачення іміджу вихователя і виокремлює в ньому такі складники: зовнішній вигляд, внутрішній образ та професійно-педагогічне спілкування. На її думку, зовнішній вигляд передбачає не лише вміння правильно одягатися, але й здатність демонструвати свій розум, професійні навички і здібності, виявляти любов до дітей і турботу про них. Внутрішній образ представлений культурою педагога, його установками, поглядами, характером, емоційним ставленням до дійсності. І нарешті, професійно-педагогічне спілкування, яке, на думку С. Попиченко, є підґрунтям виховання, що дає змогу цілеспрямовано реалізовувати комплекс заходів щодо формування гармонійно розвиненої особистості вихованців [8].

Т. Макєєва "професійний імідж вихователя ЗДО" розуміє як якісну характеристику особистості педагога, що сприяє прояву її внутрішніх установок, особистісних якостей, життєвих позицій, знань і професіоналізму через зовнішні виразники – зовнішній вигляд, поведінку, особливості вербального і невербального спілкування, специфіку оформлення рукотворного середовища, які суттєво впливають на організацію міжособистісної взаємодії та реалізацію професійних функцій фахівця [6].

Дослідниця виокремила такі компоненти професійного іміджу вихователя ЗДО: візуальний (зовнішній вигляд, невербальні засоби комунікації, предметне середовище вихователя), аудіальний (володіння технікою та комунікативними якостями мовлення, ораторським мистецтвом), професійний (компетентність вихователя, якість його праці в цілому, досвід, репутація, вміння самовдосконалюватися) та внутрішній (педагогічна спрямованість, психічне й психологічне, соціальне і духовне здоров'я, особистісно-професійні якості педагога). Усі компоненти професійного іміджу вихователя ЗДО у сукупності й кожен зокрема є соціально зумовленими і соціально зорієнтованими водночас. Пояснюємо це тим, що формування і розвиток будь-якого з компонентів професійного іміджу вихователя ЗДО залежить від соціального оточення, а також поглядів, цінностей, уподобань, смаків, еталонів тощо, що переважають у ньому. Адже кожен із визначених складників іміджу зазнає змін і трансформацій залежно від тих вимог, які висуваються різними суб'єктами освітньої взаємодії – дітьми, їхніми батьками, колегами й керівництвом ЗДО, громадськістю тощо, та тих, які висуває до себе педагог.

Дослідження, проведені українськими вченими, що займаються різними аспектами професійної підготовки майбутніх вихователів (А. Богуш, Г. Бєлєнька, Л. Загородня та ін.), показують, що діти найбільше цінують у вихователях доброту, ласку, вміння організувати ігри, розповідати щось цікаве, навчати чомусь новому, терплячість до того, що висловлює дитина, вміння берегти секрети, зовнішню привабливість (адже малята інтуїтивно тягнуться до всього красивого і хочуть наслідувати цю красу) тощо.

Висновки. Проаналізувавши все вищеописане, можна виокремити такі вимоги до позитивного професійного іміджу майбутнього вихователя ЗДО: наявність ґрунтовних знань із дошкільної педагогіки і психології, фахових методик; уміння спілкуватися з усіма учасниками освітнього процесу в ЗДО, спостерігати та аналізувати свої дії і дії інших, грамотно вирішувати конфліктні ситуації, самовдосконалюватися та розвиватися, створювати привабливий зовнішній вигляд; вияв любові до дітей і до своєї професії, гуманності, тактовності, відповідальності та порядності.

Використана література:

1. Апраксина М. В. Имидж воспитателя дошкольного учреждения как педагогическая проблема. Москва, 2000. 134 с.
2. Ісаченко В. В. Формування професійно-педагогічного іміджу майбутніх викладачів вищої школи. Одеса, 2004. 215 с.
3. Калюжный А. А. Психология формирования имиджа учителя. М: Гуманитар. изд. центр ВЛАДОС, 2004. 222 с.
4. Ковальова О. О. Психологічні особливості формування основ професійного іміджу у майбутніх педагогів. Одеса. 2007. 340 с.
5. Кононенко А. О. Психологічні складові індивідуального іміджу сучасного педагога. Одеса, 2003. 20 с.

6. Макєєва Т. Професійний імідж вихователя дошкільного навчального закладу та його структура. URL: http://nbuv.gov.ua/jpdf/Ppps_2012_41_9.pdf. (дата звернення: 03.06.2019).
7. Панасюк А. Ю. Формирование имиджа: стратегия, психотехник. Москва: Омега–Л, 2007. 266 с.
8. Попиченко С. Роль комунікативної компетенції в технології створення іміджу педагога-вихователя дошкільного навчального закладу. URL: http://nbuv.gov.ua/jpdf/Ppps_2012_41_9.pdf. (Дата звернення: 02.06.2019).
9. Шепель В. М. Как нравиться людям. Москва: Народное образование, 2002. 576 с.

References:

1. Apraksin M. V. (2000) Ymydzh vospytatelia doshkolnoho uchrezhdenyia kak pedahohycheskaia problema. Moskva.134 s. [in Russian]
2. Isachenko V. V. (2004) Formuvannia profesiino-pedahohichnoho imidzhu maibutnikh vykladachiv vyshchoi shkoly. Odesa. 215 s. [in Ukrainian]
3. Kalyuzhny A. A. (2004) Psykholohyia formyrovanyia ymydzha uchytelia. Moskva : Humanytar. yzd. tsentr VLADOS. 222 s. [in Russian]
4. Kononenko A. O.(2003) Psykholohichni skladovi indyvidualnoho imidzhu suchasnoho pedahoha. Odesa. 20 s. [in Ukrainian]
5. Makeeva T. Profesiinyi imidzh vykhovatelia doshkilnoho navchalnoho zakladu ta yoho struktura. URL: http://nbuv.gov.ua/jpdf/Ppps_2012_41_9.pdf. (data zvernennia: 03.06.2019). [in Ukrainian].
6. Panasyuk A. Yu. (2007) Formyrovanye ymydzha : stratehyia, psykhotekhnyk. M. : Omeha-L. 266 s. [in Russian]
7. Popichenko S. S. Rol komunikatyvnoi kompetentsii v tekhnolohii stvorennia imidzhu pedahoha-vykhovatelia doshkilnoho navchalnoho zakladu. URL: http://nbuv.gov.ua/jpdf/Ppps_2012_41_9.pdf. (data zvernennia: 02.06.2019). [in Ukrainian].
8. Shepel V. M. (2002) Kak nravytsia liudiam. M. : Narodnoe obrazovanye. 576 s. [in Russian]

Трофаила Н. Д. Профессиональный имидж воспитателя учреждений дошкольного образования.

Осуществлен анализ толкования понятий “имидж” и “педагогический имидж”, рассмотрена сущность профессионального педагогического имиджа, имиджа воспитателя заведения дошкольного образования. Раскрыто структурные компоненты профессионального имиджа воспитателя детского сада и их взаимосвязь. Доказано что, формирование имиджа – длительный и сложный процесс, успешность которого зависит от условий и технологий формирования имиджа, с точки зрения педагогики, имидж – целенаправленно сформированный, интегральный образ, обусловленный соответствием внутренних и внешних качеств субъекта, предназначенный обеспечить гармоничное взаимовлияние этого субъекта с окружающим миром. Представляя собой систему взаимосвязывающих характеристик специалиста, имидж становится средством решения личных и профессиональных проблем. Достояние воспитателя профессионального имиджа составляет существенную личностную и профессиональную характеристику человека, имеет глубокий практический смысл. На основе проведенного анализа понятия “имидж” в статье описаны основные требования к положительному профессиональному имиджу будущего воспитателя заведения дошкольного образования.

Ключевые слова: *имидж, профессиональный имидж, педагогический имидж, воспитатель учреждения дошкольного мира.*

Trofaila N. D. Professional image of checker for preschool education.

The article analyzes the interpretation of the concepts of “image” and “pedagogical image”; the essence of the professional pedagogical image, the image of the educator of the institution of preschool education is considered. The structural components of the professional image of the teacher of a preschool educational institution and their interconnection are revealed. It is proved that image formation is a long and complicated process, the success of which depends on the conditions and technologies of forming the image, from the standpoint of pedagogy, the image - purposefully formed, integral image, due to the conformity of internal and external qualities of the subject, is intended to ensure the harmonious interaction of this subanobject with the outside world. Being a system of interconnected characteristics of a specialist, the image becomes a means of solving personal and professional problems. The acquisition of a professional image educator creates an essential personal and professional characteristic of a person, has a deep practical content. Based on the analysis of the concept of “image” in the article, the basic requirements for a positive professional image of the future educator of the institution of preschool education are described.

Key words: *image, professional image, pedagogical image, teacher of the institution of pre-school world.*